

Čechy k sousedům lákají nižší ceny, dopadá to ale na ekonomiku

Nakupují v Polsku, ukusují z HDP

Sabina Ali
redaktorka
MF DNES

Podle údajů České spořitelny vzrostly útraty Čechů v Polsku osminásobně v porovnání s rokem 2019. Stejný trend pozorují například i v Air Bank, ČSOB nebo Monetě. Čechy k sousedům lákají nižší ceny, odklon jejich peněz za hranice ale nepříznivě dopadá na výkonost české ekonomiky. O jak velký problém skutečně jde, se redakce iDNES.cz ptala předních ekonomů.

„Hrubý domácí produkt nákupy Čechů v cizině ovlivňují negativně. Platby kartou za potraviny v Polsku ale stále představují pouze dvě procenta celkových plateb kartou za potraviny. To znamená, že nárůst je sice značný, ale stále se týká relativně malého počtu domácností, které jsou schopny nebo ochotny takto nakupovat. HDP tedy toto chování bude snižovat, ale dopad bude malý, spíše v řádu setin procent,“ uvedl na dotaz iDNES.cz David Navrátil, hlavní ekonom České spořitelny.

Oficiální statistiky o intenzitě přeshraničních nákupů k dispozici nejsou, patrně nejbližší se k jejich odhadu jsou schopny dostat právě tuzemské banky, které jej dokážou vyvodit z objemu evidovaných karetních transakcí. „Z jejich informací vyplývá, že se může pravděpodobně jednat o několik desítek miliard korun. Tím ovšem automaticky nevzniká stejná velká ztráta na HDP, jelikož podstatná část těchto peněz ve výsledku nemíří do Česka či Polska, ale do zemí, které se podílely na výrobě dotyčných výrobků,“ upřesnil Vít Hradil, analytik společnosti Cyrrus.

Pokud tedy český spotřebitel například nekoupí jihokorejskou tele-

Levná Beruška Polský řetězec Biedronka, v překladu Beruška, patří mezi oblíbené obchody, kam Češi vyrážejí nakupovat. Patří portugalskému konsorciu Jerónimo Martins. Foto: Shutterstock

vizi v Česku, ale v Polsku, pak v obou případech velká část těchto peněz míří právě do Jižní Koreje. „Namísto českého obchodníka si ovšem jeho polský protějšek ponechá svou marži a dá vydělat i polskému skladníkovi či přepravci. Jiná je pochopitelně situace, kdy si český zákazník nekoupí ryze české pivo, ale sáhne po tom polském. V takovém případě se skutečně jedná o ztrátu hodnoty jednoho piva na českém HDP,“ doplnil ekonom.

Podle průzkumu agentury Ipsos pro Asociaci malých a středních podniků a živnostníků Češi celkově při přeshraničních nákupech - tedy za nutné nákupy, ale i ty spojené s cestováním - utratí ročně zhruba 55 miliard korun.

„Celkové útraty českých domácností na finální spotřebu za poslední čtyři čtvrtletí činily zhruba 3,2 bilionu korun, přeshraniční nákupy tak tvoří necelá dvě procenta. Pokud by tyto peníze byly všechny utraceny v Česku, zvedlo by nám to hrubý domácí produkt přibližně

o 0,8 procenta,“ vypočetl Petr Gapko, hlavní ekonom Monety, která u svých klientů také hlásila nárůst zahraničních nákupů, především pak v Polsku.

„Velký problém nákupy v zahraničí v tomto rozsahu nejsou, pokud je na ně ekonomika zvyklá. Problémem by se ale staly, pokud by rychle narůstaly. Nejenže by to ublížilo českým obchodníkům, ale vypadlo by i více peněz ze státní pokladny, která zrovna dnes nutně peníze potřebuje,“ varoval Gapko.

I Polákům utíkají peníze

Odhadnout skutečnou ztrátu na českém HDP způsobenou právě přeshraničními nákupy je podle Hradila těžké. Ani on si ale nemyslí, že by šlo o výraznou ztrátu. „S velkou mírou zjednodušení bych odhadoval, že zmiňovaný přesun několika desítek miliard korun tržeb z Česka do okolních zemí mohl na našem HDP způsobit ztrátu maximálně v nízkých desetinách procentního bodu, tedy například v

okolí 0,1 až 0,2 procenta,“ vyčíslil Hradil.

„Zároveň je nutné připomenout, že například ve zmiňovaném Polsku zůstává v platnosti snížená sazba DPH na potraviny, která může lákat české spotřebitele. Zde je situace ještě komplikovanější, jelikož Polsko pak sice zdánlivě vydělává na českých nákupech potravin, ovšem nechává si utéct výnosy z DPH,“ připomněl Hradil.

Příjem z DPH pak chybí v polském státním rozpočtu a ve výsledku je musí dorovnat polský daňový poplatník. „Budto tím, že zaplatí více na jiných daních, nebo horšími veřejnými službami, na které budou chybět peníze,“ uzavírá ekonom.

Hradil ještě upozornil také na to, že spotřebitelská poptávka, kterou část Čechů přesunula za hranice, značně pohání inflaci - snížení poptávky v Česku tak může naopak pomoci ke krocení inflace, což by podle Hradila mělo z dlouhodobého pohledu naopak příznivý vliv na českou ekonomiku.